

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS
2006 m. gruodžio 12 d. *

Byloje T-373/94

R. W. Werners, gyvenantis Meppel (Nyderlandai), iš pradžių atstovaujamas advokatų H. Bronkhorst ir E. Pijnacker Hordijk, vėliau – E. Pijnacker Hordijk,

ieškovas,

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, iš pradžių atstovaujamą A. Brautigam ir A.-M. Colaert, vėliau – A.-M. Colaert,

ir

Europos Bendrijų Komisiją, iš pradžių atstovaujamą T. van Rijn, padedamo advokato H.-J. Rabe, vėliau – T. van Rijn,

atsakoves,

* Proceso kalba: olandų.

dėl prašymo atlyginti žalą pagal EB sutarties 178 straipsnį (dabar – EB 235 straipsnis) ir EB sutarties 215 straipsnio antrąją pastraipą (dabar – EB 288 straipsnio antroji pastraipa), kurią ieškovas tariamai patyrė dėl to, kad jam buvo sudarytos kliūtys prekiauti pienu pagal 1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 857/84, nustatantį bendrąsias Reglamento (EEB) Nr. 804/68 5c straipsnyje numatyto mokesčio taikymo pieno ir pieno produktų sektoriuje taisykles (OL L 90, p. 13), papildytą 1984 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamentu (EEB) Nr. 1371/84, nustatančiu išsamias Reglamento (EEB) Nr. 804/68 5 c straipsnyje numatyto papildomo mokesčio taikymo taisykles (OL L 132, p. 11),

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras, teisėjos E. Martins Ribeiro ir K. Jürimäe,
posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. balandžio 6 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisės aktai

¹ 1977 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1078/77, nustatantis priemonių sistemą už pasitraukimą iš pieno ir pieno produktų rinkos bei už melžiamų bandų

pakeitimą (OL L 131, p. 1), numatė priemonę už pasitraukimą iš rinkos arba už ūkio rekonversiją mokėjimą gamintojams, kurie įsipareigoja neprekiuoti pienu ar pieno produktais penkerius metus arba neprekiuoti pienu ar pieno produktais ir perorientuoti melžiamas bandas į mėšines bandas per ketverių metų rekonversijos laikotarpį.

- 2 Pagal Reglamentą Nr. 1078/77 priimtą įsipareigojimą pieno gamintojai bendrai yra vadinami „SLOM gamintojais“. Ši santrumpa kilusi iš olandiško išsireiškimo „*slachten en omschakelen*“ (skersti ir perorientuoti), apibūdinančio jų pareigas pagal pasitraukimo iš rinkos ar rekonversijos sistemą.
- 3 1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 804/68, iš dalies keičiantis Reglamentą Nr. 804/68 dėl bendros pieno ir pieno produktų rinkos organizavimo (OL L 90, p. 10), ir 1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamentas Nr. 857/84, nustatantis bendrąsias Reglamento (EEB) Nr. 804/68 5c straipsnyje numatyto mokesčio taikymo pieno ir pieno produktų sektoriuje taisykles (OL L 90, p. 13), nuo 1984 m. balandžio 1 d. įvedė papildomą mokestį, renkamą už pristatyto pieno kiekį, kuris viršija referencinį kiekį, nustatomą kiekvienam pirkėjui, neviršijant kiekvienai valstybei narei garantuoto bendro kiekio. Referencinis kiekis, už kurį nemokamas papildomas mokestis, buvo lygus pieno ar pienui ekvivalentiško produkto kiekiui, pateiktam gamintojo arba nupirktam pienu perdirbimo įmonės – valstybės narės pasirinktu būdu – per referencinius metus, Nyderlandų Karalystės atveju – per 1983 metus.
- 4 1984 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamentu (EEB) Nr. 1371/84 (OL L 132, p. 11) buvo nustatytos 1968 m. birželio 27 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 804/68 dėl

bendros pieno ir pieno produktų rinkos organizavimo (OL L 148, p. 13) 5c straipsnyje numatyto papildomo mokesčio išsamios taikymo taisyklės.

- 5 Gamintojams, kurie vykdydami pagal Reglamentą Nr. 1078/77 priimtą įsipareigojimą nepateikė pieno atitinkamos valstybės narės nurodytais referenciniais metais, referenciniai kiekiai nebuvo suteikti.

- 6 1988 m. balandžio 28 d. Sprendimu *Mulder* (120/86, Rink. p. 2321, toliau – Sprendimas *Mulder I*) ir Sprendimu *von Deetzen* (170/86, Rink. p. 2355) Teisingumo Teismas pripažino Reglamentą Nr. 857/84, papildytą Reglamentu Nr. 1371/84, negaliojančiu tiek, kiek jis nenumatė skirti referencinio kiekio gamintojams, kurie vykdydami pagal Reglamentą Nr. 1078/77 priimtą įsipareigojimą, nepateikė pieno atitinkamos valstybės narės nurodytais referenciniais metais.

- 7 Po šio sprendimo 6 punkte minėtų sprendimų *Mulder I* ir *von Deetzen* 1989 m. kovo 20 d. Taryba priėmė Reglamentą Nr. 764/89, iš dalies keičiantį Reglamentą Nr. 857/84 (OL L 84, p. 2), kuris įsigaliojo 1989 m. kovo 29 d., siekdama skirti šiuose sprendimuose numatytų gamintojų kategorijai specialų referencinį kiekį, atitinkantį 60 % jų produkcijos per 12 mėnesių iki jų pagal Reglamentą Nr. 1078/77 priimto įsipareigojimo neprekiauti ar pertvarkyti ūkį.

- 8 Reglamento Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 764/89, 3a straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad laikinam specialaus referencinio kiekio skyrimui taikoma sąlyga, jog gamintojas „grįsdamas savo prašymą <...> įrodo, kad jis savo ūkyje gali pagaminti prašomą referencinį kiekį“.

- 9 Pagal šio reglamento 3a straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką tai yra taikoma gamintojui, „kurio pasitraukimo iš rinkos ar rekonversijos laikotarpis, įgyvendinant pagal Reglamentą <...> Nr. 1078/77 priimtą įsipareigojimą, pasibaigia po 1983 m. gruodžio 31 d. arba po 1983 m. rugsėjo 30 d. tose valstybėse narėse, kuriose balandžio–rugsėjo mėnesiais surenkama pieno bent du kartus daugiau nei kitų metų spalio–kovo mėnesiais“.
- 10 Reglamento Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 764/89, 3a straipsnio 3 dalis įtvirtina:

„Jei skaičiuojant nuo 1989 m. kovo 29 d. per dvejų metų laikotarpį gamintojas gali kompetentingai valdžios institucijai įrodyti, kad jis iš tiesų vėl pradėjo tiesiogiai prekiauti ir (arba) tiekti ir kad šie tiesioginiai pardavimai ir (arba) tiekimas per pastaruosius dvylika mėnesių pasiekė 80 % arba daugiau laikino referencinio kiekio, jam galutinai suteikiamas specialus referencinis kiekis. Priešingu atveju, visas laikinas specialus referencinis kiekis grąžinamas Bendrijos rezervui <...>.“

- 11 Taikant Reglamentą Nr. 764/89, 1989 m. balandžio 20 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 1033/89, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 1546/88, nustatantį išsamias papildomo mokesčio, numatyto Reglamento Nr. 804/68 5c straipsnyje, taikymo taisykles (OL L 110, p. 27), įtraukė į pastarojo reglamento 3a straipsnį, kurio 1 dalies pirmoji pastraipa išdėstyta taip:

„(Specialaus referencinio kiekio) prašymas, numatytas Reglamento <...> Nr. 857/84 3a straipsnio 1 dalyje, yra pateikiamas suinteresuoto gamintojo valstybės narės nurodytai kompetentingai valdžios institucijai pagal jos numatytą tvarką, su sąlyga, kad gamintojas gali įrodyti, jog jis dar valdo visą tą patį ūkį ar jo dalį, kurį jis

valdė jo prašymo skirti priemoną, numatyto Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1391/78 5 straipsnio 2 dalyje, patenkinimo metu“.

- 12 Gamintojai, kurie prisiėmė įsipareigojimus neprekiuoti ar pertvarkyti ūkį ir kurie pagal Reglamentą Nr. 764/89 gavo „specialų“ referencinį kiekį, vadinami „SLOM I gamintojais“.

- 13 1990 m. gruodžio 11 d. Sprendime *Spagl* (C-189/89, Rink. p. I-4539) Teisingumo Teismas pripažino Reglamentą Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu N. 764/89, 3a straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką negaliojančia tiek, kiek ji nenumatė skirti specialų referencinį kiekį pagal šią nuostatą gamintojams, kurių pasitraukimo iš rinkos ar rekonversijos laikotarpis, įgyvendinant pagal Reglamentą Nr. 1078/77 prisiimtą įsipareigojimą, pasibaigė iki 1983 m. gruodžio 31 d. arba tam tikrais atvejais iki 1983 m. spalio 30 dienos.

- 14 Priėmus šio sprendimo 13 punkte minėtą Sprendimą *Spagl* 1991 m. birželio 13 d. Taryba priėmė Reglamentą (EEB) Nr. 1639/91, iš dalies keičiantį Reglamentą Nr. 857/84 (OL L 150, p. 35), kuris, panaikindamas Teisingumo Teismo negaliojančiomis pripažintas sąlygas, leido skirti specialius referencinius kiekius tam tikriems gamintojams. Pastarieji vadinami „SLOM II gamintojais“.

- 15 1992 m. gegužės 19 d. tarpiniu Sprendimu *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-3061, toliau – Sprendimas *Mulder II*) Teisingumo Teismas pripažino, kad Bendrija turi atlyginti žalą tam tikriems pieno gamintojams, kurie prisiėmė įsipareigojimus pagal Reglamentą Nr. 1078/77, ir todėl negalėjo prekiuoti pienu dėl Reglamento Nr. 857/84 įgyvendinimo. Dėl mokėtinos sumos Teisingumo Teismas nurodė šalims susitarti.

- 16 Priėmus šį sprendimą Taryba ir Komisija 1992 m. rugpjūčio 5 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* paskelbė pranešimą 92/C 198/04 (OL C 198, p. 4). Priminusios jame šio sprendimo 15 punkte minėto Sprendimo *Mulder II* pasekmes, institucijos išreiškė savo ketinimą nustatyti išsamias praktines taisykles dėl žalos atlyginimo tam tikriems gamintojams, siekdamos visiškai įgyvendinti šį sprendimą.
- 17 Kol bus priimtos šios išsamios taisyklės, institucijos įsipareigojo netaikyti senaties termino pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį visiems gamintojams, įvykdžiusiems šio sprendimo 15 punkte minėto Sprendimo *Mulder II* sąlygas. Tačiau nagrinėjamam įsipareigojimui buvo taikyta sąlyga, kad 1992 m. rugpjūčio 5 d. pranešimo paskelbimo dieną arba tą dieną, kai gamintojai kreipėsi į vieną iš institucijų, teisė į žalos atlyginimą nebūtų prarasta dėl senaties.
- 18 2000 m. sausio 27 d. Sprendimu *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-203, toliau – Sprendimas *Mulder III*) Teisingumo Teismas nusprendė dėl žalos atlyginimo, reikalaujamo ieškovų bylose, dėl kurių buvo priimtas šio sprendimo 15 punkte minėtas Sprendimas *Mulder II*, dydžio.
- 19 2001 m. sausio 31 d. sprendimais *Bouma prieš Tarybą ir Komisiją* (T-533/93, Rink. p. II-203, toliau – sprendimas *Bouma*) bei *Beusmans prieš Tarybą ir Komisiją* (T-73/94, Rink. p. II-223, toliau – sprendimas *Beusmans*) Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinius dėl Komisijos deliktinės atsakomybės, kuriuos pagal EB 235 straipsnį ir EB 288 straipsnio antrąją pastraipą pateikė du Nyderlandų pieno gamintojai, pagal Reglamentą Nr. 1078/77 prisiėmę įsipareigojimus neprekiuoti, pasibaigusius 1983 metais.
- 20 Šio sprendimo 19 punkte minėto sprendimo *Bouma* 45 punkte (sprendimo *Beusmans* 44 punktą) Pirmosios instancijos teismas iš šio sprendimo 13 punkte minėto sprendimo *Spagl* padarė išvadą, kad gamintojai, kurių įsipareigojimas baigė

galioti 1983 metais, gali veiksmingai pagrįsti savo ieškinius dėl žalos atlyginimo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, tik jeigu jie įrodytų, jog priešastys, dėl kurių jie neatnaujino pieno gamybos per referencinius metus, yra susijusios su tuo, jog jie tam tikrą laikotarpį buvo sustabdę šią gamybą ir dėl šios gamybos organizavimo priežasčių jie negalėjo jos nedelsiant atnaujinti.

- 21 Šio sprendimo 19 punkte minėto sprendimo *Bouma* 46 punkte (sprendimo *Beusmans* 45 punktas) Pirmosios instancijos teismas pasirinko šio sprendimo 15 punkte minėtą sprendimu *Mulder II*, konstatuodamas, kad:

„Iš sprendimo *Mulder II*, būtent iš 23 punkto, taip pat matyti, jog Bendrijos atsakomybei atsirasti nustatyta sąlyga, kad gamintojai būtų aiškiai išreiškę savo ketinimą atnaujinti pieno gamybą, jų įsipareigojimo neprekiuoti pabaigoje. Kad gamintojai dėl neteisėtumo, kuriuo remiantis reglamentai, kurių pagrindu susidarė SLOM gamintojų situacija, buvo pripažinti negaliojančiais, galėtų įgyti teisę į žalos atlyginimą, jiems turėjo būti sutrukdyta atnaujinti pieno gamybą. Tai reiškia, kad gamintojai, kurių įsipareigojimas pasibaigė iki Reglamento Nr. 857/84 įsigaliojimo, turėjo atnaujinti šią gamybą ar bent imtis priemonių tai padaryti, pavyzdžiui, investuoti, taisyti ar prižiūrėti tokiai gamybai reikalingą įrangą (žr. šiuo klausimu <...> generalinio advokato Van Gerven išvados sprendime *Mulder II*, Rink. p. I-3094, 30 punktą).“

- 22 Dėl ieškovų situacijos Pirmosios instancijos teismas šio sprendimo 19 punkte minėto sprendimo *Bouma* 48 punkte (sprendimo *Beusmans* 47 punktas) nurodė:

„Atsižvelgiant į tai, kad ieškovas neatnaujino pieno gamybos per laikotarpį nuo jo įsipareigojimo neprekiuoti pasibaigimo datos <...> ir kvotų sistemos įsigaliojimo 1984 m. balandžio 1 d., norėdamas pagrįsti savo prašymą dėl žalos atlyginimo, jis turi

įrodyti, kad ketino atnaujinti šią gamybą pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti ir kad jis negalėjo to padaryti dėl Reglamento Nr. 857/84 įsigaliojimo.“

23 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimu *Bouma ir Beusmans prieš Tarybą ir Komisiją* (C-162/01 P ir C-163/01 P, Rink. p. I-4509, toliau – sprendimas *Bouma ir Beusmans*) Teisingumo Teismas atmetė apeliacinius skundus dėl šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma ir Beusmans*.

24 Šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 62 ir 63 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė:

„62 Pirmosios instancijos teismas sprendimo *Bouma* 45 punkte (sprendimo *Beusmans* 44 punktas), remdamasis sprendimu *Spagl* (minėtas šio sprendimo 11 punkte), apsiribojo padarydamas išvadą, kad gamintojai, kurių įsipareigojimas pasibaigė 1983 metais, (turėjo) įrodyti, jog priežastys, dėl kurių jie (neatnaujino) pieno gamybos per referencinius metus, (buvo) susijusios su tuo, kad jie tam tikrą laikotarpį (buvo) sustabdę šią gamybą ir dėl šios gamybos organizavimo priežasčių jie negalėjo jos nedelsiant atnaujinti.

63 Toks Sprendimo *Spagl* aiškinimas nėra klaidingas.“

25 Šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 72 punkte Teisingumo Teismas konstatavo:

„<...> sąlygos, kurios turi būti įvykdytos tam, kad E. Bouma ir B. Beusmans galėtų, kaip SLOM 1983 gamintojai, prašyti atlyginti žalą, gali išplaukti tik iš Teisingumo

Teismo pateikto taisyklių šioje srityje aiškinimo. Iš tiesų Reglamentas Nr. 1639/91 iš dalies keičia Reglamento Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 764/89 dėl specialaus referencinio kiekio skyrimo, 3a straipsnį, tačiau neapibrėžia sąlygų, kurios būtinos, kad SLOM 1983 gamintojas galėtų reikalauti atlyginti žalą. Žalos atlyginimas pagal Reglamentą Nr. 2187/93 lieka atskira priemone tiek, kiek jame nustatyta tvarka yra alternatyva teisminiam ginčo sprendimui ir suteikia papildomą būdą gauti žalos atlyginimą (2001 m. spalio 9 d. (Teisingumo Teismo) Sprendimo *Flemmer ir kt.*, C-80/99–C-82/99, Rink. p. I-7211, 47 punktas).“

26 Šio sprendimo 23 punkte minėto Sprendimo *Bouma ir Beusmans* 89 ir 90 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė:

„89 Skirtingai nei tvirtina E. Bouma ir B. Beusmans, Pirmosios instancijos teismas sprendimo *Bouma* 46 punkte (Sprendimo *Beusmans* 45 punktas) galėjo iš to padaryti bendrą išvadą, jog Bendrijos atsakomybei atsirasti yra nustatyta sąlyga, kad gamintojai būtų aiškiai išreiškę savo ketinimą atnaujinti pieno gamybą pasibaigus jų įsipareigojimui neprekiuoti.

90 Iš to matyti, kad Pirmosios instancijos teismas sprendimo *Bouma* 46 punkte (Sprendimo *Beusmans* 45 punktas) galėjo reikalauti, jog SLOM 1983 gamintojas, pasibaigus jo įsipareigojimui pagal Reglamentą Nr. 1078/77, išreikštų savo ketinimą atnaujinti pieno gamybą vėl pradėdamas ją gaminti (arba) bent jau, kaip SLOM I gamintojai, šiam tikslui imdamasis priemonių, pavyzdžiui, investuodamas, taisydamas arba prižiūrėdamas šiai gamybai reikalingus įrenginius.“

- 27 Šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 100 ir 101 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė:

„100 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kaip generalinė advokatė pažymėjo išvados 125 punkte, kad tai, kaip Pirmosios instancijos teismas paskirsto įrodinėjimo pareigą ginčijamuose sprendimuose, atitinka nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią ieškovas turi įrodyti, kad yra įvykdytos įvairios Bendrijos deliktinės atsakomybės sąlygos. Kadangi ši atsakomybė gali atsirasti tik tada, kai gamintojas įrodo savo ketinimą atnaujinti pieno prekybą, atnaujindamas gamybą pasibaigus jo įsipareigojimui neprekiuoti, arba kitaip išreikšdamas šį ketinimą, asmuo, kuris prašo atlyginti žalą, turi įrodyti savo ketinimų tikrumą.

101. Dėl kaltinimo, kad E. Bouma ir B. Beusmans negalėjo numatyti, kokios pasekmės kils neatnaujinus gamybos iki 1984 m. balandžio 1 d., reikia nurodyti, kad jie, kaip ir bet kuris ūkio subjektas, pageidaujantis pradėti pieno gamybą, turėjo numatyti, jog jiems bus taikomos per tą laikotarpį priimtose normos, susijusios su rinkos politika. Taigi jie negalėjo turėti teisėtų lūkesčių, kad galės atnaujinti gamybą tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios buvo taikomos anksčiau (žr. šiuo klausimu sprendimo *Mulder I* 23 punktą).“

Faktinės ginčo aplinkybės

- 28 Ieškovas, Nyderlandų pieno gamintojas, 1980 m. gegužės 24 d. pagal Reglamentą Nr. 1078/77 prisiėmė įsipareigojimą neprekiuoti, kuris pasibaigė 1985 m. gegužės 24 dieną.

- 29 Priėmus Reglamentą Nr. 764/89, 1989 m. birželio 2 d. ieškovas Nyderlandų valdžios institucijoms pateikė prašymą dėl specialaus referencinio kiekio skyrimo, kuriame jis tvirtino „galįs savo ūkyje realiai pagaminti jam skirtą specialų referencinį kiekį“.
- 30 1989 m. liepos 21 d. Sprendimu ieškovui buvo skirtas laikinas specialus referencinis kiekis.
- 31 1990 m. spalio 31 d. Sprendimu ieškovui buvo skirtas galutinis referencinis kiekis, kurį vėliau 1991 m. spalio 11 d. Sprendimu atšaukė Žemės ūkio, gamtos ir žvejybos ministerija, atlikusi tyrimą, kuris parodė, jog jis neatitiko galutinio skyrimo sąlygų, atsižvelgiant į tai, kad negamino pieno, numatyto *Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers* (teisės aktai dėl papildomo mokesčio SLOM sistemos dalyviams) dėl pirminio SLOM ūkio.
- 32 Be to, ieškovo žmona valdė pieno fermą pirminiame SLOM ūkyje.
- 33 Ieškovas apskundė Žemės ūkio, gamtos ir žvejybos ministerijos sprendimą. Kadangi jo skundas buvo atmetas, ieškovas pareiškė ieškinį *College van Beroep voor het Bedrijfsleven* (Nyderlandai), kuris 1997 m. sausio 16 d. sprendimu jį taip pat atmetė.

Procesas

- 34 1994 m. lapkričio 22 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu ieškovas pareiškė šį ieškinį. Byla buvo užregistruota numeriu T-373/94.
- 35 1995 m. sausio 24 d. pirmosios išplėstinės kolegijos nutartimi Pirmosios instancijos teismas sustabdė šios bylos nagrinėjimą, kol bus paskelbtas šio sprendimo 18 punkte minėtas sprendimas *Mulder III*.
- 36 1995 m. vasario 24 d. pirmosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutartimi Pirmosios instancijos teismas nusprendė sujungti bylas T-372/94 ir T-373/94 su sujungtomis bylomis T-530/93–T-533/93, T-1/94–T-4/94, T-11/94, T-53/94, T-71/94, T-73/94–T-76/94, T-86/94, T-87/94, T-91/94, T-94/94, T-96/94, T-101/94–T-106/94, T-118/94–T-124/94, T-130/94 ir T-253/94.
- 37 1998 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teisme įvyko neformalus susirinkimas, kuriame dalyvavo šalių atstovai. Per šį susirinkimą šalys galėjo pateikti savo pastabas dėl bylų, susijusių su SLOM gamintojais, analitinės klasifikacijos, kurią parengė Pirmosios instancijos teismas. Šioje klasifikacijoje yra kategorija „D“, susijusi su SLOM gamintojais, kuriems nebuvo skirtas galutinis referencinis kiekis arba kuriems toks referencinis kiekis buvo atšauktas ir kuriems dėl to nebuvo pateiktas joks kompensacijos pasiūlymas pagal 1993 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2187/93, numatantį kompensacijos pasiūlymą tam tikriems pieno ir pieno produktų gamintojams, kurių veikla laikinai sustabdyta (OL L 196, p. 6).

- 38 2002 m. sausio 17 d. Pirmosios instancijos teisme įvyko antrasis neformalus susirinkimas, kuriame dalyvavo šalių atstovai. Šalys susitarė dėl precedentinę reikšmę turėsiančios bylos pasirinkimo iš III kategorijos SLOM gamintojų bylų ir Pirmosios instancijos teismas nurodė sustabdyti kitas su šia kategorija susijusias bylas, kol bus paskelbtas sprendimas parinktoje precedentinę reikšmę turėsiančioje byloje.
- 39 2002 m. birželio 27 d. antrosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutartimi Pirmosios instancijos teismas nurodė išbraukti bylą T-2/94 iš šio sprendimo 36 punkte išvardytų bylų sąrašo.
- 40 2002 m. liepos 25 d. Pirmosios instancijos teismui adresuotu laišku Taryba ir Komisija pasiūlė vėl atnaujinti procesą byloje T-373/94, kaip precedentinę reikšmę turėsiančioje byloje III kategorijos SLOM gamintojams. Ieškovas šiuo požiūriu pastabų nepateikė.
- 41 2002 m. gruodžio 2 d. pirmosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutartimi Pirmosios instancijos teismas nurodė atskirti bylą T-373/94 nuo šio sprendimo 36 punkte minėtų sujungtų bylų ir atnaujinti procesą byloje T-373/94.
- 42 2003 m. vasario 5 d. ieškovas, siekdamas pakeisti pirminį pareiškimą, Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikė atnaujintą pareiškimą.
- 43 2003 m. liepos 2 d. Sprendimu, priimtu plenariniame susirinkime, Pirmosios instancijos teismas nusprendė perduoti šią bylą trijų teisėjų kolegijai, šiuo atveju – pirmajai kolegijai.

- 44 Pasikeitus Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėčiai prasidėjus naujiems Teismo darbo metams, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į penktąją kolegiją, kuriai dėl to buvo paskirta ir ši byla.
- 45 Pirmosios instancijos teismas (penktoji kolegija), išklašęs teisėjo pranešėjo pranešimą, nutarė pradėti žodinę proceso dalį be išankstinių tyrimo priemonių.
- 46 2006 m. balandžio 6 d. įvykusiame posėdyje buvo išklašytos šalių nuomonės žodžiu ir jų atsakymai į Pirmosios instancijos teismo klausimus.
- 47 Vykstant žodinei proceso daliai ieškovo patarėjas paprašė, kad Pirmosios instancijos teismas suorganizuotų neformalų susirinkimą šioje bei kitose bylose, kurias jis turės nagrinėti, siekiant nustatyti, kuriose bylose buvo įrodytas ketinimas atnaujinti pieno gamybą, pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti. Komisija paprieštaravo šiam prašymui nurodydama, kad šios bylos, t. y. precedentinę reikšmę turėsiančios bylos, tikslas – išspręsti konkretų teisės klausimą ir kiekvienoje byloje reikalingi įrodymai turi būti pateikti Pirmosios instancijos teismui pagal įprastą procedūrą.
- 48 Per žodinę proceso dalį Pirmosios instancijos teismas nusprendė atidėti sprendimą dėl šio prašymo organizuoti neformalų susirinkimą ir, jei reikia, atnaujinti žodinę proceso dalį. Dėl kitų bylų, už kurias yra atsakingas ieškovo patarėjas, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad sprendimas bus priimtas atsižvelgiant į šias bylas.
- 49 Ieškovas per žodinę proceso dalį taip pat teigė, kad atsižvelgiant į 2004 m. spalio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimą *van den Berg prieš Tarybą ir Komisiją* (C-164/01 P, Rink. p. I-10225), ne dėl viso jo prašymo atlyginti žalą buvo suėjęs

senaties terminas. Pirmosios instancijos teismas Tarybos prašymu suteikė pastarajai trijų savaičių terminą, kad ši galėtų pateikti savo poziciją ir patikslinti, ar ji mano atsiimti savo pagrindą, susijusį su visišku prašymo pateikimo senaties termino suėjimu. Komisija nurodė, kad ji pritaria Tarybos nuomonei. Atsakovės patvirtino, kad prašymo dalies atžvilgiu buvo suėjęs senaties terminas.

- 50 2006 m. gegužės 4 d. laišku Taryba atsakė, kad ji atsisako Pirmosios instancijos teisme remtis pagrindu dėl senaties laikotarpiui nuo 1988 m. rugsėjo 25 d. iki 1989 m. kovo 29 dienos.
- 51 2006 m. gegužės 15 d. Sprendimu Pirmosios instancijos teismo penktosios kolegijos pirmininkas nusprendė pridėti šį dokumentą prie bylos ir užbaigti žodinę proceso dalį.

Šalių reikalavimai

- 52 Ieškovas Pirmosios instancijos teismo prašo:

— priteisti iš Bendrijos 5 908,52 EUR sumą, kartu nustatant 8 % metines palūkanas, skaičiuojamas nuo 1992 m. gegužės 19 d. iki sumokėjimo dienos,

— priteisti iš Bendrijos bylinėjimosi išlaidas.

53 Taryba Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį,

- priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas.

54 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

- priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

55 Ieškovas tvirtina, kad Bendrijos atsakomybės taikymo sąlygos yra tenkinamos ir kad yra netaikytinas dalies jo prašymo atžvilgiu Tarybos nurodytas senaties terminas.

56 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šioje byloje nagrinėjant senaties termino klausimą pirmiausia reikia išnagrinėti, ar gali būti nustatyta Bendrijos atsakomybė pagal EB sutarties 215 straipsnio antrąją pastraipą (dabar – EB 288 straipsnio antroji

pastraipa) ir, jeigu taip, iki kurios datos (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 19 punkte minėtų Pirmosios instancijos teismo sprendimų *Bouma* 28 punktą ir *Beusmans* 27 punktą bei 2002 m. vasario 7 d. Sprendimo *Gosch prieš Komisiją*, T-199/94, Rink. p. II-391 40 punktą).

Šalių argumentai

- 57 Ieškovas ginčija atsakovių poziciją, pagal kurią SLOM I gamintojai, kurių, kaip ir jo, kvotos buvo atšauktos, gali reikalauti žalos atlyginimo už laikotarpį iki 1989 m. balandžio 1 d., jei jie įrodo, kad ėmėsi konkrečių priemonių gamybai atnaujinti pasibaigus jų SLOM įsipareigojimui.
- 58 Ieškovas mano, kad toks reikalavimas pateikti įrodymus yra neteisėtas, nes, pirma, jis nepateisinamas jokiais SLOM I gamintojams būdingomis faktinėmis aplinkybėmis, ir, antra, juo neteisėtai diskriminuojami SLOM I gamintojai, kurių kvotos buvo atšauktos, palyginti su SLOM I gamintojais, kuriems buvo skirta galutinė kvota.
- 59 Jis konstatuoja, kad atsakovių nustatytas reikalavimas yra pagrįstas Pirmosios instancijos teismo nurodytais argumentais šio sprendimo 19 punkte minėtuose sprendimuose *Bouma* ir *Beusmans*, tačiau mano, jog šių argumentų negalima taikyti SLOM I gamintojų situacijai, nes motyvas, kuriuo remdamasis Pirmosios instancijos teismas šiuose sprendimuose nusprendė, kad aptariamai gamintojai turėjo įrodyti jų ketinimą atnaujinti pieno gamybą pasibaigus SLOM įsipareigojimui, buvo pagrįstas faktu, jog SLOM įsipareigojimo galiojimas baigėsi referenciniais metais, t. y. 1983 metais.

- 60 Ieškovo teigimu, SLOM gamintojai, kurie, kaip ir jis, prisiėmė įsipareigojimą neprekiuoti ir kuris baigė galioti pasibaigus referenciniams metams, atsidūrė visiškai skirtingoje situacijoje nei SLOM II gamintojai, kaip ieškovai bylose, kuriose buvo priimti šio sprendimo 19 punkte minėti sprendimai *Bouma* ir *Beusmans*. Kadangi referencinių metų pabaigoje dar buvo likę 17 mėnesių iki jo įsipareigojimo neprekiuoti pabaigos, siekiant nustatyti Bendrijos atsakomybę būtų nepagrįsta iš jo reikalauti, kad įrodytų, jog referenciniais metais jis ėmėsi konkrečių priemonių atnaujinti pieno gamybą pasibaigus jo įsipareigojimui neprekiuoti.
- 61 Ieškovas pridūrė, kad nuo 1984 m. balandžio 1 d. kiekvienas SLOM gamintojas žinojo, kad jam netaikoma kvotų sistema ir kad tokiais aplinkybėmis būtų buvę nepagrįsta investuoti siekiant atnaujinti pieno gamybą, kai yra aišku, jog ši pieno gamyba negalės būti atnaujinta. Tas pats pasakytina ir dėl įrodymo reikalavimo, susijusio su prašymu skirti referencinį kiekį pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti, šiuo atveju 1985 m., nes buvo nustatyta, kad toks prašymas bus paprasčiausiai atmestas kaip SLOM gamintojų prašymai. Be to, kompetentingos valdžios institucijos 1985 m. SLOM gamintojams nurodė, kad tiems, kurių padėtis buvo tokia kaip ieškovo, nebuvo jokios realios galimybės gauti referencinį kiekį.
- 62 Todėl atsižvelgdamas į šias aplinkybes ieškovas mano, jog reikalavimo įrodyti, kad SLOM I gamintojas ėmėsi konkrečių priemonių atnaujinti pieno gamybą savo įsipareigojimo neprekiuoti pabaigoje, niekada nesuformulavo nei Teisingumo Teismas, nei atsakovės.
- 63 Šiuo klausimu ieškovas nurodo 2002 m. vasario 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Rudolph prieš Tarybą ir Komisiją* (T-187/94, Rink. p. II-367), kurio 47 punkte teismas konstatavo, kad ieškovėšioje byloje, kurios įsipareigojimas

neprekiuoti baigėsi 1985 m. kovo 31 d., t. y. jau įsigaliojus pieno kvotų sistemai, siekdama pagrįsti savo teisę į žalos atlyginimą neįrodė, kad ji ketino atnaujinti pieno gamybą pasibaigus šiam įsipareigojimui, nes įsigaliojus minėtai sistemai išreikšti tokį ketinimą buvo praktiškai neįmanoma.

- 64 Taryba ir Komisija mano, kad Bendrijos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygos šioje byloje nėra tenkinamos, todėl ieškinys turi būti atmestas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 65 Reikia priminti, kad remiantis teismų praktika Bendrijos deliktinė atsakomybė dėl institucijų padarytos žalos, numatyta EB 215 straipsnio antroje pastraipoje, taikoma tuo atveju, kai tenkinamos visos sąlygos: institucijų veiksmų neteisėtumas, žalos tikrumas ir priežastinio ryšio tarp neteisėtų veiksmų ir nurodytos žalos buvimas (1971 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Lütticke prieš Komisiją*, 4/69, Rink. p. 325, 10 punktas ir 1981 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Ludwigshafener Walzmühle ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, 197/80–200/80, 243/80, 245/80 ir 247/80, Rink. p. 3211, 18 punktas; 1995 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Exporteurs in Levende Varkens ir kt. prieš Komisiją*, T-481/93 ir T-484/93, Rink. p. II-2941, 80 punktas; šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 39 punktas ir *Beusmans* 38 punktas, patvirtinti šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 43 punktu bei šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 41 punktas).

- 66 Kalbant apie pieno gamintojus, įsipareigojusius neprekiuoti, Bendrijos atsakomybė taikoma kiekvienam gamintojui, kuris patyrė nuostolių, nes jam buvo užkirstas kelias tiekti pieną pagal Reglamentą Nr. 857/84 (šio sprendimo 15 punkte minėto sprendimo *Mulder II* 22 punktas). Ši atsakomybė yra grindžiama teisėtų lūkesčių

apsaugos principo pažeidimu (šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 40 punktas ir *Beusmans* 39 punktas, patvirtintų šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans*, 45–47 punktais ir šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 42 punktas).

- 67 Tačiau šiuo principu Bendrijos teisės akto atžvilgiu galima remtis tik tada, jei Bendrija prieš tai sukūrė situaciją, kuri galėjo sukelti teisėtų lūkesčių (1992 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kühn*, C-177/90, Rink. p. I-35, 14 punktas; šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 41 punktas ir *Beusmans* 40 punktas, patvirtinti šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 45–47 punktais, ir šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 43 punktas).
- 68 Ūkio subjektas, kuris Bendrijos teisės aktu buvo raginamas sustabdyti pieno prekybą tam tikru laikotarpiu dėl bendrojo intereso ir už tam tikrą priemoną, pasibaigus jo įsipareigojimui teisėtai gali tikėtis, kad jam nebus taikomi specialūs apribojimai, būtent todėl, kad jis pasinaudojo įvairiomis Bendrijos teisės aktuose numatytais galimybėmis (šio sprendimo 6 punkte minėtų sprendimų *Mulder I* 24 punktas ir *von Deetzen* 13 puktas). Tačiau teisėtų lūkesčių apsaugos principas nedraudžia, kad taikant papildomų mokesčių sistemą gamintojui būtų nustatyti apribojimai dėl to, kad jis neprekiavo pienu arba prekiavo tik nedideliu jo kiekiu tam tikru laikotarpiu iki šios sistemos įsigaliojimo, dėl savarankiškai priimto sprendimo, neskatinamas Bendrijos teisės akto (šio sprendimo 67 punkte minėto sprendimo *Kühn* 15 punktas; 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 42 punktas ir *Beusmans* 41 punktas, patvirtinti šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 45–47 punktais, ir 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 44 punktas).
- 69 Be to, iš šio sprendimo 13 punkte minėto sprendimo *Spagl* aišku, kad Bendrija, nepažeisdama teisėtų lūkesčių apsaugos principo, negalėjo automatiškai neskirti kvotų visiems gamintojams, kurių įsipareigojimai pasitraukti iš rinkos ar pertvarkyti

ūkį pasibaigė 1983 m., ypač tiems, kurie, kaip ir K. Spagl, negalėjo atnaujinti pieno gamybos dėl su jų įsipareigojimu susijusių priežasčių (šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 43 punktas ir *Beusmans* 42 punktas, patvirtinti šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 53 punktu, ir šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 45 punktas). Teisingumo Teismas taip nusprendė šio sprendimo 13 punkte:

„Bendrijos įstatymų leidėjas teisėtai galėjo nustatyti atitinkamų asmenų pasitraukimo iš rinkos ir rekonversijos laikotarpio pabaigos datą, siekdamas netaikyti (nuostatų, susijusių su specialaus referencinio kiekio skyrimu) gamintojams, kurie netiekė pieno per visus ar dalį nagrinėjamų referencinių metų dėl priežasčių, nesusijusių su įsipareigojimu pasitraukti iš rinkos ar pertvarkyti ūkį. Tačiau teisėtų lūkesčių (apsaugos) principas, išaiškintas minėtoje teismų praktikoje, draudžia nustatyti galutinę datą tokiomis aplinkybėmis, kuriomis (šios nuostatos) nebūtų taikomos ir gamintojams, kurie netiekė pieno per visus ar dalį referencinių metų dėl pagal Reglamentą Nr. 1078/77 priimto įsipareigojimo vykdymo.“

70 Iš šio sprendimo galima daryti išvadą, kad gamintojai, kurių įsipareigojimas pasibaigė 1983 metais, gali veiksmingai pagrįsti savo ieškinius dėl žalos atlyginimo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, tik jei įrodo, jog priežastys, dėl kurių jie neatnaujino pieno gamybos per referencinius metus, susijusios su tuo, kad buvo sustabdę šią gamybą tam tikram laikotarpiui ir kad dėl šios gamybos organizavimo priežasčių jie negalėjo jos nedelsiant atnaujinti (šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 45 punktas ir *Beusmans* 44 punktas, patvirtinti šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 62 ir 63 punktais, bei šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 47 punktas).

71 Be to, iš šio sprendimo 15 punkte minėto sprendimo *Mulder II* (23 punktas) matyti, kad Bendrijos atsakomybei atsirasti nustatyta sąlyga, jog gamintojai, įsipareigoję

neprekiuoti, būtų aiškiai išreiškę savo ketinimą atnaujinti pieno gamybą, pasibaigus šiam įsipareigojimui. Iš tiesų pagal šio sprendimo 19 punkte minėtus sprendimus *Bouma* (46 punktas) ir *Beusmans* (45 punktas) tam, kad remiantis neteisėtumu, dėl kurio reglamentai, kurių pagrindu susidarė SLOM gamintojų situacija, buvo pripažinti negaliojančiais, gamintojai turėtų teisę į žalos atlyginimą, jiems turėjo būti sutrukdyta atnaujinti pieno gamybą dėl naujo papildomo mokesčio sistemos įsigaliojimo.

- 72 Jeigu gamintojas neišreiškė šio ketinimo, jis negalėjo teigti teisėtai tikėjęs atnaujinti pieno gamybą bet kuriuo momentu ateityje. Šiomis aplinkybėmis jo situacija nesiskiria nuo ūkio subjektų, kurie negamino pieno ir kurie, 1984 metais įvedus pieno kvotų sistemą, negalėjo pradėti tokios gamybos. Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismų praktiką bendros rinkos organizavimo srityje, kurios tikslas yra nuolatinis derinimas su besikeičiančiomis ekonominėmis sąlygomis, ūkio subjektai negali turėti teisėtų lūkesčių, kad jiems nebus taikomi galimų rinkos politikos ar struktūrų politikos taisyklių nustatyti apribojimai (žr. šio sprendimo 19 punkte minėtų sprendimų *Bouma* 47 punktą ir *Beusmans* 46 punktą, patvirtintus šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 99–102 punktais, ir šio sprendimo 56 punkte minėto sprendimo *Gosch prieš Komisiją* 49 punktą).

- 73 Kalbant apie gamintojus, kurių įsipareigojimas neprekiuoti baigėsi įsigaliojus papildomo mokesčio sistemai, Teisingumo Teismas iš veiksmų, kurių ėmėsi byloje *Mulder II* aptariamai gamintojai ir kurie nurodomi šio sprendimo 15 punkte minėto sprendimo *Mulder II* 23 punkte, t. y. prašymo prieš pasibaigiant įsipareigojimo neprekiuoti galiojimui skirti referencinį kiekį remiantis papildomu mokesčiu bei atnaujinti pieno prekybą vėliausiai iš karto, kai tik bus gautas specialus referencinis kiekis pagal Reglamentą Nr. 764/89, padarė išvadą, kad šie gamintojai tinkamai išreiškė savo ketinimą atnaujinti pieno gamintojo veiklą. Iš to, kas pasakyta, jis

nusprendė, kad savarankiškas ieškovų pasirinkimas atsisakyti pieno gamybos negali būti laikomas su pieno tiekimu susijusių pajamų praradimo pasekme (šio sprendimo 23 punkte minėto sprendimo *Bouma ir Beusmans* 88 punktas).

- 74 Šiuo atveju akivaizdu, kad ieškovo įsipareigojimas neprekiuoti pasibaigė 1985 m. gegužės 24 d., t. y. įsigaliojus papildomo mokesčio sistemai.
- 75 Šiuo klausimu pirmiausia reikia konstatuoti, kad ieškovas, skirtingai nei gamintojai byloje, kurioje buvo priimtas šio sprendimo 15 punkte minėtas sprendimas *Mulder II*, kurių įsipareigojimas neprekiuoti taip pat pasibaigė įsigaliojus papildomo mokesčio sistemai, neprašė pagal minėtą reglamentą skirti referencinį kiekį prieš pasibaigiant jo įsipareigojimui neprekiuoti. Be to, ieškovas tokio prašymo nepateikė ir iš karto, kai pasibaigė laikotarpis, kurį apėmė minėtas įsipareigojimas.
- 76 Antra, aišku, kad ieškovas, skirtingai nei gamintojai byloje, kurioje buvo priimtas šio sprendimo 15 punkte minėtas sprendimas *Mulder II*, neatnaujino prekybos pienu iš karto, kai gavo specialų referencinį kiekį pagal Reglamentą Nr. 764/89 pirminiam SLOM ūkiui.
- 77 Žinoma, visų pirma iš bylos medžiagos matyti, kad priėmus Reglamentą Nr. 764/89, ieškovas paprašė skirti specialų referencinį kiekį, kuris jam buvo suteiktas 1989 m. liepos 21 dieną. Tačiau 1990 m. spalio 31 d. jam skirtas galutinis referencinis kiekis buvo atšauktas 1991 m. spalio 11 d. Žemės ūkio, gamtos ir žvejybos ministerijos sprendimu dėl to, kad „(minėtos) ministerijos bendros inspekcijos tarnybai atlikus

tyrimą paaiškėjo, jog (ieškovas neatitiko) šio galutinio skyrimo sąlygų“, nes jis „savo pirminiame SLOM ūkyje“ negamino „pieno, numatyto *Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers*“.

- 78 Galiausiai dėl šio sprendimo pareiškus ieškinį, 1997 m. sausio 16 d. *College van Beroep voor het Bedrijfsleven* jį atmetė, be kita ko, nurodydamas, kad „pirminio SLOM ūkio gamybos padaliniai <...> nedalyvavo atnaujinant pieno gamybą taip, kad (būtų) galima teigti, jog ieškovas atnaujino minėtą gamybą jau pirminiame SLOM ūkyje“.
- 79 Be to, iš 1997 m. sausio 16 d. *College van Beroep voor het Bedrijfsleven* sprendimo taip pat matyti, kad „ieškovo apsisprendimą nesirinkti pirminio SLOM ūkio siekiant gaminti atitinkantį laikinai skirtą SLOM kvotą kiekį dėl to, kad jo žmona eksploatavo melžiamąją bandą minėtame pirminiame ūkyje, reikia laikyti su valdymu susijusiu sprendimu, už kurio pasekmes turi atsakyti pats ieškovas“.
- 80 Kaip pabrėžė Taryba, pirminiame SLOM ūkyje nebuvo galima atnaujinti gamybos, nes jo žmona pastarąjį naudojo kaip pieno ūkį, ieškovui šiam ūkiui priskyrus naują paskirtį.
- 81 Galiausiai primintina, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką, iš kartu skaitomų Reglamento Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 764/89, 3a straipsnio 1 dalies ir 1988 m. birželio 23 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1546/88, nustatančio išsamias Reglamento (EEB) Nr. 804/68 5c straipsnyje numatyto papildomo mokesčio taikymo taisykles (OL L 139, p. 12), iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1033/89, 3a straipsnio 1 dalies nuostatų, susijusių su specialaus

referencinio kiekio skyrimo sąlygomis, išplaukia, kad pirminiame SLOM ūkyje turi būti iš karto užsiimta pieno gamyba (šiuo klausimu žr. 1992 m. gruodžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *O'Brien*, C-86/90, Rink. p. I-6251, 11 ir 12 punktus; 1994 m. sausio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Herbrink*, C-98/91, Rink. p. I-223, 12 ir 13 punktus bei šio sprendimo 49 punkte minėto sprendimo *van den Berg prieš Tarybą ir Komisiją* 71 punktą).

82 Kaip teisingai pažymėjo Taryba, kai priėmus šio sprendimo 6 punkte minėtą sprendimą *Mulder I*, Bendrija priėmė naujus reglamentus, leidžiančius suteikti referencinį kiekį SLOM gamintojams, ji buvo priversta jį suteikti tik tiems, kurie iš tikrųjų galėjo jo reikalauti, t. y. tiems, kurie iš tiesų ketino atnaujinti pieno gamybą pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti, ir nesuteikti jo tiems, kurie buvo tokioje pačioje padėtyje kaip ir kiti ūkininkai, negaminę pieno per referencinius metus ir todėl įtvirtinus papildomo mokesčio sistemą negalėję gauti referencinio kiekio.

83 Šiuo klausimu Reglamento Nr. 764/89 antra konstatuojamoji dalis patikslina, kad „vis dėlto šie gamintojai gali reikalauti tokių skyrimų, tik jei jie atitinka tam tikrus tinkamumo kriterijus, taip parodančius jų ketinimą ir jų realias galimybes atnaujinti pieno gamybą ir negalėjimą gauti referencinio kiekio pagal <...> reglamento Nr. 857/84 2 straipsnį“.

84 Taigi atsižvelgiant į visas šio sprendimo 74–83 punktuose nurodytas aplinkybes, nagrinėtas turint omeny šio sprendimo 15 punkte minėtą sprendimą *Mulder II*, reikia manyti, kad tiek, kiek ieškovui suteiktas galutinis referencinis kiekis buvo atšauktas būtent dėl to, jog jis neatitiko Reglamentu Nr. 857/84, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 764/89, nustatytų sąlygų tam, kad turėtų teisę į tokį referencinį kiekį, ir būtent todėl, jog jis pirminiame SLOM ūkyje negamino pieno,

neprekiavimas pienu pasibaigus jo įsipareigojimui, nesant jokių ieškovo pateiktų įrodymų dėl ketinimo atnaujinti pieno gamybą, nepriklauso nuo papildomo mokesčio sistemos įsigaliojimo.

85 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad išvados, pateiktos prieš priimant šio sprendimo 15 punkte minėtą sprendimą *Mulder II*, 30 punkte generalinis advokatas Van Gerven konstatavo, jog Bendrija dėl pieno gamintojų, kurių įsipareigojimas neprekiuoti pasibaigė įsigaliojus papildomo mokesčio sistemai ir kurie paprašė specialaus referencinio kiekio pagal Reglamentą Nr. 764/89, bet kuriems šis nebuvo suteiktas, nes jie neatitiko išvardytų sąlygų, gali daryti prielaidą, kad jie – jei neįrodys priešingai, – nebūtų galėję gauti referencinio kiekio, jeigu Reglamentas Nr. 857/84 tai būtų numatęs, nes buvo tokioje pačioje padėtyje kaip ir SLOM gamintojai, kurie niekada neprašė referencinio kiekio.

86 Tokia prezumpcija taip pat turi būti taikoma gamintojams, kuriems, kaip ir ieškovui, buvo skirtas specialus referencinis kiekis remiantis Reglamentu Nr. 764/89, kuris vėliau buvo atšauktas, nes jie neatitiko jame išvardytų sąlygų.

87 Ši analizė atitinka Teisingumo Teismo deliktinės Bendrijos atsakomybės dėl 1984 m. papildomo mokesčio sistemos įtvirtinimo sąlygų aiškinimą, kuri, kaip buvo pažymėta šio sprendimo 66 ir 72 punktuose minėtoje teismų praktikoje, kyla tik tų gamintojų atžvilgiu, kurie laikinai sustabdė pieno gamybą ir kurios atnaujinti jie negalėjo būtent dėl papildomo mokesčio sistemos įsigaliojimo. Tačiau atsakymas atlyginti žalą tiems, kurie, pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti, neatnaujino prekybos pienu dėl kitų nei minėtos sistemos įsigaliojimas, priežasčių, yra pateisinamas būtinybe užkirsti jiems kelią prašyti skirti specialų referencinį kiekį ne siekiant atnaujinti

pastovią prekybą pienu, bet siekiant iš šio skyrimo gauti tik finansinę naudą, pasinaudojant prekiine verte, kurią per tą laiką įgijo referenciniai kiekiai (šiuo klausimu žr. 1991 m. spalio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *von Deetzen*, C-44/89, Rink. p. I-5119, 24 punktą).

- 88 Todėl būtent gamintojai, kurie, kaip ieškovas, sustabdė prekybą pienu pagal Reglamentą Nr. 1078/77 ir paprašė specialaus referencinio kiekio priėmus Reglamentą Nr. 764/89, kuris jiems buvo suteiktas, o vėliau atšauktas, turi įrodyti, kad pasibaigus jų išipareigojimui neprekiuoti, jie ketino atnaujinti pieno gamybą.
- 89 Dėl šio klausimo, priešingai nei tvirtina ieškovas, šio sprendimo 63 punkte minėtas sprendimas *Rudolph prieš Tarybą ir Komisiją*, būtent jo 47 punktas, negali būti aiškinamas taip, kad nebereikia reikalauti įrodyti ieškovo ketinimą atnaujinti pieno gamybą pasibaigus išipareigojimui neprekiuoti.
- 90 Ši sprendimą reikia aiškinti tik atsižvelgiant į jam būdingas faktines aplinkybes. Taigi T. Rudolph, kuri buvo pieno gamintoja pagal Reglamentą Nr. 1078/77, prisiėmusi išipareigojimą neprekiuoti, kuris baigėsi 1985 m. kovo 31 d., įsigaliojus Reglamentui Nr. 764/89 buvo gavusi specialų referencinį kiekį, kuris leido jai atnaujinti pieno gamybą.
- 91 Todėl šio sprendimo 63 punkte minėtas sprendimas *Rudolph prieš Tarybą ir Komisiją* (47 punktas) turi būti aiškinamas taip, kad įrodyti ketinimą atnaujinti pieno gamybą pasibaigus išipareigojimui neprekiuoti vis dar yra reikalaujama, bet šis įrodymas laikomas pateiktu, jei gamintojai, kurių išipareigojimas neprekiuoti pasibaigė įsigaliojus papildomo mokesčio sistemai, įrodo, kad jie tenkina sąlygas,

kurių reikalauja galiojantys teisės aktai, jiems leidžiantys atnaujinti pieno gamybą paprašant specialaus referencinio kiekio ir jį išlaikant pieno gamintojo veiklos atnaujinimo tikslais.

- 92 Visų pirma šiuo atveju, priėmus Reglamentą Nr. 764/89, ieškovui suteiktas specialus referencinis kiekis buvo atšauktas, nes jis netenkinio sąlygų, kurias minėti Bendrijos teisės aktai nustato tokio referencinio kiekio skyrimui.
- 93 Be to, tik jau vykstant žodinei proceso daliai ieškovas aptarė visus dokumentus, kurie seniai egzistavo ir kuriuos Pirmosios instancijos teismui buvo galima pateikti per neformalų susirinkimą, kurį Pirmosios instancijos teismui jis pasiūlė organizuoti, kad būtų išnagrinėti dokumentai, kuriais norėta įrodyti, kad jo sūnus, kuris 1985 m. turėjo 17 metų, buvo gavęs profesinį išsilavinimą, siekdamas užsiimti pieno gamintojo profesija ir perimti jo veiklą, nes ieškovas ketino netrukus išeiti į pensiją. Be to, jis nurodė, kad jo ketinimą atnaujinti pieno gamybą deklaracija galėjo patvirtinti jo buhalteris.
- 94 Taigi, nepaisant fakto, kad minėti profesinis mokymas ir deklaracija negali būti laikomi priemonėmis, kurių ėmėsi gamintojas norėdamas įrodyti savo ketinimą gaminti pieną pasibaigus įsipareigojimui neprekiuoti, reikia konstatuoti, kad susiję argumentai buvo pateikti tik per posėdį, nors tariamai juos pagrindžiantys dokumentai galėjo būti pridėti prie bylos per rašytinę proceso dalį. Iš to išplaukia, kad ieškovo prašymas, kuriuo jis siekia, jog Pirmosios instancijos teismas suorganizuotų neformalų susirinkimą tam, kad šie dokumentai būtų pridėti prie bylos ir išnagrinėti, turi būti atmestas.

- 95 Galiausiai, kaip pažymėjo Taryba, taip pat nebuvo pateiktas joks įrodymas, kuris prireikus įrodytų, kad priežastys, sutrukdžiusios ieškovui atnaujinti gamybą pagal Reglamento Nr. 764/89 numatytas sąlygas, neegzistavo pasibaigus išpareigojimui neprekiuoti ir kad jos nesudarė kliūčių šiam atnaujinimui.
- 96 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad ieškovas neįrodė, jog pagal pirmiau primintus principus, pasibaigus jo išpareigojimui neprekiuoti, jis ketino atnaujinti pieno gamybą.
- 97 Taip pat reikia konstatuoti, kad ieškovo argumentui, pagal kurį pieno gamintojai yra diskriminuojami atsižvelgiant į tai, ar jie priklauso SLOM I gamintojų, kuriems buvo atšauktas specialus referencinis kiekis, kategorijai ar SLOM I gamintojų, kuriems buvo skirtas galutinis specialus referencinis kiekis, kategorijai, negalima pritarti, nes tarp šių dviejų gamintojų kategorijų egzistuoja objektyvus skirtumas, todėl jie negali būti vienodai traktuojami.
- 98 Iš tikrųjų pagal nusistovėjusią teismų praktiką nediskriminavimo principas reikalauja, jog panašios situacijos nebūtų traktuojamos skirtingai, o skirtingos situacijos nebūtų traktuojamos vienodai, išskyrus atvejus, kai toks traktavimas yra objektyviai pateisinamas (1984 m. gegužės 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Denkavit Nederland*, 15/83, Rink. p. 2171, 22 punktas ir 1986 m. lapkričio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Klensch ir kt.* 201/85 ir 202/85, Rink. p. 3477, 9 punktas; 1995 m. liepos 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *O'Dwyer ir kt. prieš Tarybą*, T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 ir T-477/93, Rink. p. II-2071, 113 punktas ir 1998 liepos 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hauer prieš Tarybą ir Komisiją*, T-119/95, Rink. p. II-2713, 63 punktas).

- 99 Iš viso to, kas pasakyta, aišku, kad ieškovas neįrodė priežastinio ryšio tarp Reglamento Nr. 857/84 ir nurodytos žalos. Todėl reikia daryti išvadą, kad Bendrijos atsakomybė dėl Reglamento Nr. 857/84 įgyvendinimo ieškovo atžvilgiu nekyla, nesant reikalo nagrinėti, ar kitos tokios atsakomybės atsiradimo sąlygos yra įvykdytos.
- 100 Todėl taip pat nereikia nagrinėti klausimo dėl senaties termino.
- 101 Iš to reikia daryti išvadą, kad visas ieškinys yra atmestinas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 102 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi ieškovas pralaimėjo bylą, jis turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal Tarybos ir Komisijos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**

2. Priteisti iš R. W. Werners bylinėjimosi išlaidas.

Vilaras

Martins Ribeiro

Jürimäe

Paskelbtas 2006 m. gruodžio 12 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

E. Coulon

M. Vilaras